

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Sophie Haydock
THE FLAMES

Copyright © Sophie Haydock, 2022

First published as The Flames by Transworld Publishers, a part of the Penguin
Random House group of companies

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04649-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SOFI
HEJDOK
ČETIRI
MUZE

Prevela Ana Anastasijević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

Za Ali Skofild, moju prijateljicu

*Tela imaju sopstvenu svetlost i troše je da bi živela:
ona gori, i nije se zapalila spolja.*

Egon Šile, 1912.

*Čuješ li to more u meni,
Njegovo nezadovoljstvo?
Ili glas ničega,
što beše tvoje ludilo?*

Silvija Plat, 1960.

PROLOG

4. maj 1968.

Žene se sudariše i sjediniše u gomili iskrivljenih udova i zgrčenih lica. Eva otvori oči prema ljubičastom nebu. Osetila je krv na usnama i zglobovima, i njena plišana haljina bila je pocepana. Sklupčala se, dahćući, i jednom rukom se uhvatila za stomak, a zatim popravila naočare, psujući zbog naprsline na staklu. Posmatrala je kako se točak njenog bicikla lagano okreće. U vidokrugu primeti nešto, nekoliko metara dalje – starica na zemlji, otvorenih usta i krivih zuba koji proviruju kroz mlohawe usne.

Sve joj se vraćalo. Poslednje što je Eva videla nekoliko sekundi pre sudara bio je par razgoraćenih očiju punih suza. Ruke podignute do usta. Sedokosa žena iskrsla je niotkuda i, projurivši kroz prazninu između parkiranih automobila, pala pravo na nju.

Eva se, zamišljena, biciklom vraćala kući niz ovu sporednu ulicu u zelenoj rezidencijalnoj bečkoj četvrti Hicing. Tokom ručka se posvađala s čovekom s kojim je privremeno živea. Upoznali su se u kafiću nedaleko od prodavnice polovnih knjiga u turistima pretrpanom delu Inere štata* u kom je radila. Ono što je trebalo da bude trenutak intimnog otkrivanja pretvorilo se u razmenu optužbi. Eva je pobjegla iz kafića, a njen ljubavnik je jednostavno dopustio da ode. Promišljala je o svađi tog dana, ponovo je proživljavala stvari koje je rekla i razmišljala o onome što je trebalo da otkrije. Sledeće čega se sećala bio je zamagljeni blesak figure koja joj je istrčala na put.

Pritisnula je kočnice i pokušala da skrene, ali zamah je bio nezaustavljiv.

„O, ne, jeste li povređeni? Da li me čujete?“ upita Eva, nadvijajući se nad telo povređene žene. „Žao mi je! Videla sam vas prekasno“, dodala je.

* Prvi okrug u Beču. (Prim. prev.)

Žena se nije pomerala niti je progovarala.

Eva je zurila u lice svoje žrtve, s visokim jagodicama i udubljenim očima. Niz ženino čelo slivala se krv, tako živopisna spram sede kose. Koža joj je bila hladna, bolesno ljubičasta, sa oštrim mirisom stare zemlje. Eva je primetila njenu otrcanu odeću i crno ispod noktiju. Cipela s tankim đonom, postavljena novinama, spala joj je; njeno golo stopalo bilo je ružno, a čukljevi preveliki i crveni.

„Ne znam šta da radim“, šaputala je Eva, sklanjajući tamnu kosu s očiju u pokušaju da se koncentriše. Pogledom je tražila nekog prolaznika, bilo koga da pomogne. Na prozoru jedne velelepne stambene zgrade s pogledom na ulicu pojavilo se svetlo, ali na njemu ne beše nikoga. Oteturala se do ulaza i počela redom da pritiska bakarna zvonca.

„Molim vas, pozovite hitnu pomoć!“, vikala je u interfon, ali je zauzvrat čula samo krčanje. Nebo se smrači i zapreti kiša.

Eva se vrati do žene i nagnu se nad nju. Srce joj je snažno tuklo dok je osluškivala ima li u njoj života. Protresla ju je nežno ali odlučno. Srebrnkasti moljci oslobodili su se iz šavova ženinog kaputa, preplašeni svetlom.

Iz staričine pocepane torbe sadržaj se rasuo po putu. Eva je tragala za nečim što bi joj otkrilo ženin identitet. Našla je samo svežanj pisama uvezanih pantljikom, na kojima mastilo beše izbledelo.

Molim te, preklinjem te, piši mi, svaki će odgovor biti dovoljan... Eva je dešifrovala staromodni rukopis na gotovo prozirnom papiru. *Nepodnošljiv je ovaj jaz među nama. Potreban mi je oprost. Zauvek, tvoja sestra koja te voli...*

„Edita?“, izgovori Eva stavljajući pisma u džep i ponovo se zagledala u staricu.

U tom trenutku staričine usne zatreperiše. Eva se trže ohrabrena tim pokretom i uhvati stare ruke hrapave kao kora drveta.

Ženini kapci se naglo otvoriše i otkriše proširene zenice. Iz usta joj je dopiralo snažno škrgutanje dok je otkrivala desni. U jednom neopisivom trenutku Eva beše uverena da je ova smežurana, ozleđena starica u stanju da joj zarije zube u meso.

„Miči svoje prljave ruke s mene!“, zarezha žena. „Još nisam mrtva, znaš! Iako si se prokleta dobro potrudila.“

Eva je uzmakla dok je žrtva s mukom ustajala i otresala se, pa protrljala lakat, a onda i donji deo leđa.

Četiri muze

„Samo sam htela da vam pomognem“, pokušava Eva da se izvini.

„Za tebe je ovo pomoć?“ Starica je isprobavala kako je služi telo, kao ptica koja se sprema da poleti. Stavila je ruku na glavu i trgla se kad je videla krv na prstima. „Nisi me videla?“

„Pojavili ste se niotkuda“, odgovori Eva.

„O, nevidljiva sam, je li?“

„Ali vi ste naleteli na mene!“

„Pedeset godina sam je tražila.“ Sedokosa žena fiksirala ju je pogledom ostrim kao brijač. „Još pre nego što si se ti i rodila!“ Njeni artritični prsti raširiše se kao latice cveta. „A onda si ti naišla, oborila me i skoro ubila baš kad sam je najzad ponovo ugledala.“

Eva pomisli da ih neko posmatra, pa se osvrnu, ali nije bilo nikoga – samo drvo s oguljenom korom pored plakata za umetničku izložbu, zalepljenog na beli zid.

„Nemaš nikakvu predstavu!“, nastavi žena. „Nikakvu predstavu. Sve žrtve koje sam podnela, sve što sam propatila, moje slomljeno srce, svakog dana dok sam tragala za makar i najmanjim njenim tračkom. I konačno, evo je, posle toliko vremena. Gledaj, dođavola! Tu je, baš kakva je oduvek i bila.“ Disala je isprekidano dok su joj jecaji zagušivali reči. „Imam sedamdeset osam godina i nema ničega što bih mogla da nazovem svojim. Sve sam izgubila, uništila. Kad bih uz sve to izgubila i nju...“

„Molim vas, dopustite da vam pomognem. Šta ste to izgubili?“ upita Eva, zbunjena staričinim rečima punim očaja.

Ženino lice preplavila je panika dok je uranjala prste u nabore svoje bluze. Na trenutak je petljala oko grudi, a onda je strah nestao kad je izvukla lanac. Na njemu je bila zlatna burma. Stegla ju je u šaci, zatvorila oči i pritisnula ruku na usne.

Počela je kiša. Vrane su, grakćući, uzletele s krova dvorca Šenbrun i šestarile nebom.

„Edita?“ nežno upita Eva, dodirujući ženinu ruku.

Staričine usne zadrhtaše. „Zašto si me tako nazvala?“

„Videla sam vaše ime na ovim pismima.“ Eva joj pruži svežanj i ona ga hitro zgrabi.

„Nemaš pravo da to gledaš!“

Eva je bila povređena i uznemirena. Začula je prepoznatljiv zvuk sirene hitne pomoći.

„Uz malo sreće, to oni dolaze po vas“, reče Eva da umiri i ženu i sebe. „Mora biti da je neko pozvao pomoć.“ Podigla je pogled prema prozorama zgrade. „Odvešće vas u bolnicu i tamo će vas pregledati“, dodala je. „Dobićete svu potrebnu pomoć.“

„*Genug! Nein!*“*, vikala je starica, poskakujući i drhteći. „Neću da idem! Ne možete da me naterate!“

Plavo svetlo vozila hitne pomoći odbijalo se od kaldrme dok je skretalo u ulicu. Eva je požurila prema kombiju dok su vozač i njegov pomoćnik izlazili iz njega.

„Dogodila se nesreća“, objašnjavala je dvojici muškaraca. „Nisam povređena, barem mislim da nisam.“ Eva pogleda preko ramena. „Ali sam udarila u nju.“ Pokazala je rukom prema sedoj ženi koja je došepala do plakata. „Oborila sam je na zemlju. Najpre uopšte nije reagovala, bila je u nesvesti nekoliko minuta. Pokušavala sam da joj pomognem, ali ona odbija. Deluje mi zbunjeno.“

„Učinili ste sve što ste mogli. Odavde mi preuzimamo, pobrinućemo se za nju“, odgovori vozač.

Povređena žena rukama je pritiskala izložbeni plakat koji je prikazivao mladu devojkicu rumenih obraza i intenzivnog, nesigurnog pogleda.

„*Junge Dame***! Gospođo!“, pokušavao je da je dozove muškarac dok se približavao. „Kako se osećate? Vidimo da ste povređeni. Glava vam krvari. Moramo da vas odvedemo u bolnicu. Hajde da vas sklonimo s ove kiše, može?“

„*Nein! Nein!*“, ustuknu žena preplašeno.

„To je za vaše dobro, *meine Dame****.“ Spustio joj je ruku na rame.

„Pusti me! Da se nisi usudio. Ne možeš da me nateráš da se vratim tamo.“

„Hajte, ne budite tvrdoglavi. Sigurno vas mnogo boli. Samo želimo da vam pomognemo.“

„Već dugo živim bez ičije pomoći“, odbrusi starica. Dvojica muškaraca stajala su pored nje; ramena im behu iznad njene glave, stopala ukopana u asfalt, a usne stisnute.

* Nem. *Dosta! Ne!* (Prim. prev.)

** Nem. *Mlada damo!* (Prim. prev.)

*** Nem. *Gospođo!* (Prim. prev.)

Četiri muze

„Odavde ćemo se mi pobrinuti za sve“, umirivali su Evu. „Ako se osećate dobro, možete da pođete kući.“

Uhvatiše ženu pod miške i povedoše je prema zadnjem delu vozila hitne pomoći. Bili su nežni ali nepokolebljivi, a ona je divljala. Borila se i izvijala, udarala nogama i migoljila se. Pogled joj je bio prikovan za Evu. „Ti, devojko! Pomozi mi!“, vrištala je dok su je gurali u vozilo. „Učini nešto, molim te! Ništa mi nije ostalo! Niko mi neće pomoći! Ništa nisam izmislila!“ Pesnicom je pokazivala u pravcu plakata. „To je dokaz. Nisam luda! Postojali smo. Ne možete...“

Vrata se zalupiše i proganjajućeg bleštavila nestade.

Eva se postidela što je osetila olakšanje. I sama je imala mnogo toga da rešava i sve ovo joj nije bilo potrebno. Ipak, srce joj je ubrzano lupalo i nije mogla da odagna osećaj krivice. Govorila je sebi da je ovoj neobičnoj ženi pomogla, ali možda je samo sve pogoršala. Eva proguta knedlu i okrenu se prema nesigurnom smešku osobe na plakatu.

Vozač je pokrenuo motor. „Čekajte! Stanite!“, viknu Eva, potrča prema kolima hitne pomoći i udari pesnicom nekoliko puta po zadnjim vratima vozila.

Međutim, kombi je već pošao i sirena se uključila dok je ubrzavao.

Nije znala njeno ime da bi mogla da je nađe.

Eva je bila iscrpljena i umorna, svesna da joj je kiša prodrila do kostiju. Stomak ju je boleo na neki nepoznat način. Razmišljala je o svom biciklu – još jednoj stvari, osim naočara, koju neće moći da popravi. Moraće da odgura slomljeni ram do kuće, što će potrajati duže nego što je očekivala. Tamo neće dobiti reči utehe.

A onda je videla.

Tamo, na tlu, među kockama kaldrme, bleštalo je zlato. Eva se saže da podigne predmet. Beše to dugačka starinska ogrlica. Kopča je bila otvorena, ali lanac je bio dobro umotan oko iskrzanog metalnog obruča sa zaobljenim rubom. Još je bio topao. Eva ga uhvati palcem i kažiprstom. Unutra su elegantnim kurzivom bila ispisana dva slova: E i E.

Ili su to E i A? Drugo slovo nije bilo sasvim jasno. Činilo se da je izgrebano ili preoblikovano nečim oštrim.

Burma je pripadala starici koja je naletela na nju. Eva je samo želela da je zaboravi i nastavi sa svojim životom, najbolje što ume, ali su je proganjali zanos koji je obasjao ženino lice dok je držala ovaj predmet na

usnama – i prestravljen pogled u njenim očima dok su je odvodili. Eva stegnu šaku oko burme. Njena težina na dlanu pružala joj je čudnu utehu. Znala je šta znači gubitak kad ti nedostaje deo tebe samog.

I tako Eva prihvati ono što je moralo da bude učinjeno: vratiće burmu njegovoj pravoj vlasnici.

U kolima hitne pomoći starica je brzo i nemilosrdno privezana za nosila. Novootkrivena spoznaja čudno ju je tištala. Bila je *tu*, pred njenim očima, posle svih tih godina traganja.

U grudima je osećala tup bol. I odjednom je čula glasno, uporno lupanje po zadnjim vratima vozila. Iznad sve te buke ta prokleta devojka bezizražajnog lica, ona koja je jurila na biciklu, zahtevala je da sazna njeno ime. Ali beše prekasno. Dok su jurili prema bolnici, sirena je bogohulno zavijala, neumoljivo zaustavljajući saobraćaj i odvođeci je sve dalje od jedine stvari do koje joj je još bilo stalo.

Od kakve je važnosti sada *njeno* ime? Mogla bih da budem bilo ko na ovom svetu, razmišljala je. Prošle su decenije otkako je neko poželeo da je upozna. Poslednji put kad joj se neka osoba obratila, ispalila je njeno ime kao metak – kao naredbu, kao uvredu, s gađenjem. A onda je sasvim zaboravljeno.

Da li je ikada stvarno postojala? Jeste. Sad je to znala. I njen život pre...

Dok su iz vozila hitne pomoći izvlačili nosila, nije mogla da ne čuje sneni odjek tri melodična sloga svog imena, slična mehurićima šampanjca koji puckaju na jeziku.

Sećala se načina na koji ga je *on* izgovarao. Uzbuđenje što ga je šaputao, obećanje koje je nekada nosilo u sebi, želja za koju zna da je pobuđivalo. Fantomski zvuk dodirivao je dugo umrtvljen prostor: onaj deo nje koji je još mogao da oseti radost.

„Adela?“, seti se ona u naletu čuđenja, dok je jedno lice provirivalo prema njoj. „A-de-la“, ponavljala je, i njena svest poče da luta, a osmeh se ukaza na krvavom, izgrebanom licu. „Da, tako je. Zovem se, ako baš morate da znate, Adela. Adela Harms. I nemojte to nikada da zaboravite.“

ADELA

1

Oktobar 1912.

„Adela, kunem ti se, ako opet budemo zakasnile, sasvim ću te se odreći“, jadikovala je Edita.

Bila je zajapurena, vrela od napora dok je pokušavala da izvuče sestru iz zlatne ležaljke postavljene kraj prozora u salonu porodice Harms. Adela je ležala zavaljena na baršunastim jastucima. Znala je da njena mala besna sestra neće nikud otići bez nje.

„Ne požuruj me!“, rekla joj je. „Znaš koliko mrzim kad me požuruju.“ Adela je odgurnula sestru i ispružila ruke iznad glave, mrdajući vrhovima prstiju.

Leškarila je u nadi da će konačno opet videti čoveka koga je celo posledodne čekala na tom mestu. Uočila ga je ranije tog dana dok je hodao niz ulicu. Adela nije mogla da ne primeti ko sve ulazi u zgradu nasuprot onoj u kojoj je živela sa sestrom i roditeljima, na adresi Hicingen hauptstrase 114 – u širokoj, drvoredima obrasloj glavnoj aveniji bogatog i aristokratskog trinaestog okruga Beča. Uživala je da posmatra život koji se odvijao iza desetak prozora prekrivenih, ovog poslednjeg oktobarskog dana, čipkastim otiskom mrtvog bršljana. Uglavnom je špijunirala debele muškarce s licem obraslim bujnom bradom, majke, sluškinje. Ovaj mladić bio je dobrodošla novina.

Teško da je bio stariji od same Adele – bio je u ranim dvadesetim, ako bismo se upuštali u nagađanje. Osim toga, satima je unosio svoje stvari u zgradu: ormane, težak nameštaj i ogromno ogledalo u kome se, kad se nakratko naherilo u njenom pravcu, na tren odrazio njen lik, uokviren prozorskim ramom.

„Jednostavno ne razumem kako to da još nisi spremna“, nastavljala je Edita. „Zavesa će se podići za pola sata, a ti jedva da si trepavicom mrdnula celo posledodne.“ Adelina sestra pređe po sobi pogledom u potrazi za

dokazima. Stisnutih usana, primetila je neotvoren francuski roman na podu, srebrni poslužavnik prepun mrvica od čokoladnog *guglhupfa** ispečenog tog poslepodneva i praznu šoljicu sa ostacima kafe i penušavog mleka. Pratila je sestrin pogled do ulice. „O vidim, opet si se izgubila u tuđim poslovima.“

Edita se približi prozoru kako bi bolje pogledala. Stavila je prste na staklo, a njen dodir i dah ostaviše zamagljene šare na hladnom prozorskom oknu.

„Pssst, vraća se“, reče joj Adela.

Dole se tamnokosi muškarac, vitak i neuredan, mučio pod teretom štafelaja višeg od njega. Bio je bleđ i činilo se da je ispijen na mestima koja Adela nije mogla tačno da odredi.

„Bože, bože, to sve potvrđuje!“ Edita se naglo okrenu i pucnu prstima ispred Adelinog nosa. „Završičeš u sanatorijumu, draga sestro, jer te je obuzelo ludilo. Jedino što tom razbarušenom primerku ide u prilog, jedino što je moglo da ti privuče pažnju, jeste to što mu kosa još nije sasvim posedela.“

Adela baci jastučić s resama i pogodi sestru pravo u grudi. „Malo uzbuđenja neće te ubiti“, dobaci joj.

„A šta misliš ko je *ona*?“, upita Edita i, podigavši obrve, pokaza na mladu ženu koja je izašla kroz ista vrata da uzme torbu. „Njegova služavka?“

Žena, koja je Adeli izgledala kao ulični prevarant koji je ovamo došao da prodaje svoju robu, zastala je da protrese prste.

„Pa, *mogla* bi da mu bude služavka?“ Adela napući usne i stisnu oči. „Nije moguće da mu je to žena. Možda sestra?“

Žena na ulici nije bila velika lepotica. Odeća joj je bila skromna i dosadna, bez ikakvog kroja koji se kod sestara podrazumevao. Ipak, što je duže Adela posmatrala ovu skitnicu, to je više, mada nerado, uviđala da u njoj ima nečeg privlačnog: koža boje breskve, krupne oči, nežna, pre naglašena usta i gusta plamenocrvena kosa.

„Dođi, odmah! Ne smemo više da odlažemo“, upozoravala je Edita. „Tata će biti besan. Mlade dame ne bi smele da se zanimaju stvarima ispod svog položaja“, podsetila je sestru tihim glasom, oponašajući često

* Nem. *kuglof*. (Prim. prev.)

ponavljano očevo uputstvo. „A ovo, ovo besramno špijuniranje daleko je ispod našeg položaja.“

„Ne može samo unedogled da se veze, znaš“, šmrncu Adela. Navukla je duboke čizme i vezivala pertle što je mogla sporije. Zatim je ustala. Čak i bez cipela bila je viša od sestre i uživala je u osećaju što na nju može da pogleda s visine. Adela instinktivno proveri svoj odraz u ogledalu iznad kamina. Sve je bilo sasvim zadovoljavajuće, zaključila ona pošto je okrenula lice prvo ulevo, pa udesno, prstima poravnala obrve i svilenkastu kestenjastu kosu stavila iza ušiju. Gornja usna mi je vragolasta, zaključila ona, iako su mi zubi pomalo krivi – mada ne na neki neprikladan način. Uzdahnula je, nasmešila se, pa obavila krzno oko sebe, naherila pernati šeširić i osetila žmarce iščekivanja uoči večeri pred njima.

„Kako izgledam?“, upita sestru.

„Jednostavno divno, što i sama dobro znaš. A ja? Koje mi mane nalaziš ovog puta?“

Adela odmeri sestru. Editini obrazi bili su okrugli i rumeni, kao u seljačke kćeri, a kosa joj je imala tu nesrećnu nijansu prljave slame. Čak i kad obuče najbolju haljinu za odlazak u operu, čini se da bi se bolje uklopila u štali punoj stoke. Adela je pokušala da je ohrabri da se malo više pobrine oko svog izgleda, ali to se pokazalo kao uzaludan napor.

„Izvršno, kao i uvek“, odgovorila je. „Nikad nisam ni mislila drugačije. Da mi nisi sestra, zavidela bih ti. Na sreću, sve tvoje osobine kojima se divim i sama posedujem u izobilju.“

Edita je sumnjičavo pogleda i samo odmahnu glavom.

Njihova stara sluškinja Hana čekala je u hodniku i držala otvorena vrata stana očekujući njihov izlazak. S uštirkanom keceljom i u ravnim cipelama, ona sestrama požele prijatno veče i skromno im se nakloni, uprkos tome što mama, uvek pedantna u pogledu prikladnog ponašanja, nije bila prisutna da pohvali taj gest.

„Molim vas, otvorite prozor salona kad odemo“, zapovedi joj Adela. „Ovaj prašnjavi stari prostor vapi za svežim vazduhom. A sad, doviđenja.“

„Da, milostiva.“ Hana još jednom kratko klecnu kolenima.

„Laku noć, Hana“, reče Edita dok su odlazile, pa poljubi staricu u obraz i toplo sklopi dlanove oko njenih ruku. „Nema potrebe da se toliko trudite oko nas.“

Adela glasno uzdahnu. Njena sestra oduvek je bila nepotrebno ljubazna prema posluži.

Napolju, vazduh je bio oštiji nego što je Adela očekivala. To će uništiti njen ten, zarumeneće se kao seoska konobarica. Ali uz malo sreće – i pre nego što njen sjaj sasvim izbledi – mogla bi da udesi susret s čovekom koji je čitavo poslepodne zaokupljao njenu pažnju. „Požuri, Edita, pođi sa mnom!“, dobaci ona sestri.

Adela ju je namerno odvodila dalje od mesta gde ih je čekala kočija koju su im roditelji bili naručili.

„Odvodiš me na pogrešnu stranu!“, gundala je Edita. „Mama i tata će nas čekati.“ Ipak uze sestru podruku, kako su već imale običaj da čine dok prelaze ulicu, te nastaviše da koračaju ispod visokog drveća prema zgradi iz koje će tajanstveni čovek sigurno uskoro izaći kako bi uzeo i poslednju od svojih stvari.

Ulične svetiljke bacale su biserno sjajne zrake kroz mrak. Kao priviđenje, stranac je iznenada ušetao u njihov krug svetlosti. Adelin je korak posustao. Pete joj više nisu dodirivale zemlju. Pogledom je obuhvatila mladićeve teške obrve, visoko čelo i ljubak uvojak guste, divlje kose. Bio je visok, očaravajući, gotovo da je zahtevao da bude dodirnut.

Dok su mu išle u susret, Adela je još više usporila korak. Žurila je da upije svaki detalj na njemu – čvrst čvor plave vunene kravate, delikatan detalj na košulji, mesto na kome mu kragna miluje vrat. Nozdrve su mu bile prilično velike i imao je udubljenje na vrhu nosa. Kad se zakašljao na hladnom vazduhu, upijala je mehaniku njegovog grla, drhtanje mišića, oštre uglove.

On se bio toliko približio da je čak i pri toj prigušenoj svetlosti Adela videla baršunaste dlačice njegove ušne resice, čistu liniju koju je brijač ispisao na njegovom obrazu i glatku kožu donje polovine lica. Čovek pogleda naviše i podiže obrve kad ih je ugledao. Adelin pogled nakratko se susreo s njegovim. Krivulja senke koja je padala na njega spreči je da vidi jesu li mu oči plave ili boje lešnika.

Kako se i on zagledao u nju, grlo joj se stegnu, a srce počeo da zrači toplotom. Njen korak, začudo, ovoga puta nije posustajao.

Četiri muze

Sve van ovog jezgra bilo je maglovito i šuplje, sve osim njega, ovog čoveka u savršenom, preciznom fokusu. Iskrio je divljom buntovnošću za kojom je Adela svake sekunde u danu žudela.

Spustila je prste na usne, pokušavajući da mu se prikaže u najboljem svetlu, ne skrećući pogled. Kretao se pravo prema njima, ali ni on ni Adela – rukom još vezana za nakostrešenu Editu – nisu se pomerili kako bi ono drugo prošlo. Beše to mali test, zadirkivanje, trivijalna igra.

Zatim on, u poslednjem trenutku, skrenu, stavi dlan na deblo drveta i okrenu se oko njega. Dok se vraćao, očešao se o Adelinu ruku i ona je povuče, širom otvorenih očiju, kao da ju je njegov dodir opekao.

Čovek se osvrnuo i nasmešio, zabavljen ovim susretom. Nalet pobedonosne energije prostruja kroz Adelu. Čudila se tome i u glavi joj je bubnjalo. Skoro da je mogla da je okusi.

Ovaj će čovek biti njena budućnost, postaraće se za to.

2

Oktobar 1912.

Adela i Edita utrčale su u veliki foaje Hofopere, Bečke dvorske opere. Za njima zalepršale perje i krzno, a onda se smiriše. Prostor je bio prepun mermera, mozaika i bečkog modernog *beau monde*-a*. Adela je pratila rukom blistavu ogradu dok su se uspinjale do gornjih ešalona. Poželela je da se zavrti na štiklicama, da se pokloni zamišljenoj gomili i prihvati njen zanosni aplauz. Kradom je pogledavala na druge žene iz društva koje su zauzimale svoja mesta. Bile su obučene u svilene haljine, nabrane i ukrašene tilom i čipkom; šeširi su im bili prekriveni perjem i biserima, a dragulji koje su nosile prelamali su svetlost lusteru.

Adela skloni nerc s ramena i zakorači ispred Edite dok su išle prema loži u kojoj su ih čekali roditelji, zajedno s bliskim porodičnim prijateljima, Bronovima. Primeti da su očeva ramena pogrbljena, dok rukom gladi bradu i ostrim pogledom proverava vreme na džepnom satu.

„Oborile ste rekord“, odmahnuo je glavom. „Stigle ste sekundu pre početka.“

* Fr. *pomodni svet*. (Prim. prev.)

Adela se nagnu prema njemu, prolazeći da zauzme svoje mesto.

„Pokušala sam da požurim Editu“, šapnu mu. „Znaš kako ume da se razvlači.“

Muti*, doterana kao za nebesa, u oblaku mirisa jorgovana, uputi ćerkama svenuli pogled, a s usana joj pobeže blagi trzaj nezadovoljstva. Edita je uze za ruke i nežno ih poljubi kako bi umirila majčinu razdraženost zbog njihovog kašnjenja. Sreća što su imali privatnu ložu i nisu bili u donjim redovima, jer je muti svoju srebrnu kosu savila u visoko гнездо, preko kojeg ni najviši razvodnik ne bi mogao da prati večerašnji nastup. Bronovi su zauzeli sedišta ispred, jer gospođa Bron slabo vidi. Adela je videla kako drži operski dvogled na dugačkoj dršci, i kako kroz njega ne gleda ni u orkestar ni u scenu, već u blistavu publiku ispred i oko sebe. Povremeno bi se indiskretno okrenula prema muti da likuje. Ćerka Bronovih, Emilija, zaverenički se smešila dok je Adela zauzimala svoje mesto šušteći haljinom.

A onda se svetla prigušiše, publika utihnu i baršunasti zastori se raskriliše.

Adela se, kao i uvek, pripremala da bude zadivljena. Bez sumnje, prisustvovala bi operi tri stotine večeri godišnje da joj je kojim slučajem bilo prepušteno da sama uređuje svoj društveni kalendar. Raskoš muzičkog izvođenja, poezija ljudskog glasa, elegancija koreografisanog pokreta, ekstravagantni kostimi, sve se to obraćalo samoj njenoj suštini. Živela je za ovaj strastveni svet, a posebno za Mocarta, koji joj je dušu rasplamsavao radošću, nežnošću, očajanjem i ravnodušnošću na način na koji nijedan drugi kompozitor to nije mogao; i za delo Johana Štrausa II, čija ju je lakoća dodira oduševljavala. Upijala je pozorišnu melodramu, priče o intenzivnoj čežnji, osveti i zabranjenoj ljubavi – za razliku od jadne, razumne Edite. Njena mlađa sestra takođe je tvrdila da voli operu, ali se činilo kao da zazire od preterane strasti koju ona u sebi nosi. U ovakvim je trenucima Adela najviše osećala trogodišnju razliku među njima.

Za vreme pauze, ukazivale su se prilike za razgovor. Otac i njegov poslovni partner, gospodin Bron, imali su bogatu zajedničku istoriju – udružili su snage pre mnogo godina kad je njen otac osnivao prodavnicu finog nameštaja u prvom okrugu i kad mu je bio potreban investitor. Njihova

* Nem. *Mutti* – mama. (Prim. prev.)